

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-08-28

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Sten Andersson samt justitierådet Marie Jönsson

Ett förbättrat resegarantisystem

Enligt en lagrådsremiss den 10 juli 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i resegarantilagen (2018:1218),
2. lag om ändring i resegarantilagen (2018:1218).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Freja Lindström.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i resegarantilagen (förslag 1)

Enligt gällande ordning är arrangören av en paketresa skyldig att se till att paketresan omfattas av en resegaranti som är godkänd enligt resegarantilagen. Garantin består alltså enbart av individuella garantier kopplade till varje resa. Nu kommer emellertid resegarantisystemet enligt lagrådsremissen att ändras på så sätt att det även inrättas en kollektiv fond. Resegarantin kommer därmed att bestå av dels en individuell garanti, dels en kollektiv resegarantifond (2 § andra stycket).

Begreppen garanti och resegaranti har i lagtexten kommit att användas på ett ibland inkonsekvent sätt. Så t.ex. används bestämd form ibland, obestämd form ibland. Och ibland används bestämd artikel och ibland inte. Enligt Lagrådets mening vore det värdefullt om lagtexten, också i de paragrafer som inte föreslås ändrade, ses över och språkbruket görs mer enhetligt och konsekvent.

10 och 18 §§

I paragrafen, i dess nuvarande lydelse, anges att resegarantin får innehålla vissa villkor. Ett villkor som får tas in i resegarantin är att ersättningen får betalas ut till den som erbjuder en fortsättning på paketresan eller tillhandahåller inkvartering eller hemtransport åt resenären. Ett annat möjligt villkor är, enligt punkten 4, att rätten till ersättning från resegarantin upphör om begäran om ersättning inte har framställts inom en viss tid, dock inte kortare tid än tre månader från det att det står klart att den resetjänst som avses med begäran inte kommer att fullgöras. I lagrådsremissen föreslås att den sistnämnda bestämmelsen ändras så att tremånadersfristen i stället ska löpa "från det att arrangören eller näringsidkaren som genom förmedling eller på annat sätt underlättat uppkomsten av sammanlänkade researrangemang har försatts i konkurs".

Lagrådet har ingen invändning i sak mot förslaget om hur tremånadersfristen ska beräknas.

Lagrådet vill emellertid i detta sammanhang väcka den större frågan om 10 § har en ändamålsenlig utformning. Frågan ska ses mot bakgrund av det samband som finns mellan 10 och 18 §§. Enligt 18 § ska, när en begäran om ersättning från resegarantin ska prövas av en myndighet enligt 17 §, resegarantin tas i anspråk för att ersätta resenären i den utsträckning som framgår av 6–9 §§. I paragrafen sägs också att "om inte annat följer av de villkor som gäller för resegarantin, ska de villkor som framgår av 10 § tillämpas".

Lagrådsremissens förslag innebär att paragrafen anpassas till förslaget att resegarantin ska bestå av dels en individuellt ordnad garanti, dels en kollektiv fond. Avsikten är, enligt vad som har upplysts vid lagrådsföredragningen, att de i 10 § angivna villkoren ska tillämpas inte endast vid prövningen av rätten till ersättning ur den individuellt ordnade garantin utan också i ersättningsärenden som innebär att den kollektiva fonden tas i anspråk.

Enligt Lagrådets mening är innebörden i 18 § oklar redan i paragrafens nu gällande lydelse. En fråga är om de villkor som anges i 10 § ska tillämpas även om villkoren inte har tagits in i den tillhandahållna garantin. En annan fråga är vilka ytterligare villkor som lagtexten syftar på, detta mot bakgrund av att 10 § är utformad så att den förefaller innehålla en uttömmande uppräkningslista av de villkor som kan tas in i garantin. Oklarheterna blir inte mindre genom de ändringar som nu föreslås. Den tolkning som har förespråkats vid lagrådsföredragningen, som Lagrådet har uppfattat den, är att de villkor som anges i 10 § *alltid* – och således oavsett om villkoren faktiskt har tagits in i garantin enligt 10 § – ska tillämpas vid tillämpningen av 18 §. Den enda begränsningen, enligt denna

tolkning, är att villkoren inte gäller i den utsträckning det i garantin särskilt har föreskrivits att villkoren inte ska tillämpas.

Om 18 § är avsedd att ha denna innebörd, får regleringen i de båda paragraferna anses ha fått en mindre ändamålsenlig utformning. Tolkningen innebär ju bl.a. att det vid tillämpningen av 18 § blir nödvändigt att tillämpa också sådana "villkor" som aldrig har avtalats.

I sammanhanget bör också noteras att det villkor som anges i 10 § 4 – om när begäran om ersättning ska framställas – knappast kan tillämpas annat än om saken har behandlats uttryckligen i garantin. Det sammanhänger med att ett villkor enligt punkten 4 kan utformas på olika sätt, låt vara att den frist inom vilken begäran om ersättning måste framställas inte får vara kortare än tre månader. Det kan därmed – vid tillämpningen av 18 § – vara svårt att avgöra vilken eventuell tidsgräns som gäller för begäran om ersättning.

Mera naturligt hade därför varit att – om sambandet mellan 10 och 18 §§ ska förstås på det sätt som har angetts vid lagrådsföredragningen – redan i 10 § ange att för en garanti gäller de i paragrafen angivna villkoren men att det ska vara möjligt att i garantin föreskriva att villkoren helt eller delvis inte ska gälla, dock med den särskilda begränsning som nu finns i punkten 4.

Det innebär att 10 och 18 § skulle kunna utformas på följande sätt.

10 §

För en individuellt ordnad garanti gäller

1. att ersättningen får betalas ut till den som erbjuder en fortsättning på paketresan eller tillhandahåller inkvartering eller hemtransport åt resenären,
2. att ersättningen ska minskas med det belopp som resenären har fått i ersättning på annat sätt för att resetjänsten inte har fullgjorts,
3. att ersättningen får krävas tillbaka i den utsträckning resenären genom att lämna oriktiga uppgifter har fått högre ersättning än vad som annars skulle ha betalats ut, och

4. att rätten till ersättning från garantin upphör om begäran om ersättning inte har framställts inom tre månader från det att arrangören av en paketresa eller den näringsidkare som genom förmedling eller på annat sätt har underlättat uppkomsten av sammanlänkade researrangemang har försatts i konkurs.

I garantin får tas in villkor om att det som sägs i första stycket 1–4 helt eller delvis inte ska gälla. I garantin får dock inte tas in villkor som innebär att begäran om ersättning måste framställas tidigare än vad som sägs i första stycket 4.

18 §

När en begäran om ersättning från resegarantin ska prövas av en myndighet enligt 17 eller 17 a §, ska resegarantin tas i anspråk för att ersätta resenären i den utsträckning som framgår av 6–9 §§. Om inte annat följer av villkor som avses i 10 § andra stycket, ska även 10 § tillämpas.

Lagrådet vill emellertid framhålla att ändringar av detta slag – som förutsätter att paragraferna är avsedda att ha den nyss angivna innebörden – kan förutsätta ytterligare beredningsåtgärder.

13 a §

I paragrafen beskrivs resegarantifondens funktion i det nya systemet. Det anges att fonden består av särskilt avsatta medel. I andra stycket anges att när fondens kapital uppgår till 1,5 miljarder kronor är fonden fullt uppbyggd och har nått sitt målkapital.

Enligt Lagrådets mening är ordet målkapital onödigt och kan utgå. Det är tillräckligt att använda det angivna beloppet. Dessutom bör stycket omformuleras också i övrigt så att det inte innehåller endast en upplysning utan i stället innehåller en norm.

Lagrådet föreslår att andra stycket formuleras enligt följande.

När resegarantifondens kapital uppgår till 1,5 miljarder kronor ska fonden anses fullt uppbyggd.

13 b §

I enlighet med Lagrådets förslag att begreppet målkapital ska utgå bör tredje stycket första meningen få följande lydelse.

Skyldigheten att betala avgift ska gälla till dess resegarantifonden ska anses fullt uppbyggd enligt 13 a § andra stycket.

13 c §

I paragrafen regleras när skyldigheten att betala avgift till resegarantifonden återaktiveras. Det föreslås ske när en fullt uppbyggd fond minskar till "under två tredjedelar av målkapitalet enligt 13 a § andra stycket". I enlighet med att Lagrådet föreslagit att begreppet målkapital ska utgå bör paragrafen få följande lydelse.

Om resegarantifondens kapital, efter att ha varit fullt uppbyggt, minskar till under en miljard kronor, ska den myndighet som regeringen bestämmer besluta att skyldigheten att betala avgift enligt 13 b § åter ska gälla.

14 §

Paragrafen reglerar vissa internationella frågor och innefattar bl.a. att resegaranti som ordnats av en näringsidkare inom respektive utanför EES ska erkännas som "en godkänd resegaranti enligt denna lag". Såvitt Lagrådet kan förstå är det överflödigt att precisera till "en godkänd" resegaranti. De citerade orden bör utgå.

Vad gäller resegarantier som en näringsidkare utanför EES har ordnat gäller dessutom att garantin ska ge ett skydd mot ekonomisk skada vid insolvens som är "likvärdigt" med en resegaranti ordnad i enlighet med förevarande lag.

Det är för Lagrådet oklart vad som egentligen menas med att skyddet ska vara "likvärdigt". Det förefaller sannolikt att skyddet inte i alla

detaljer behöver motsvara vad som gäller för en garanti som är ordnad i enlighet med förevarande lag. Det behöver alltså inte vara en identisk produkt som erbjuds, utan vissa skillnader förutses kunna godtas. Det skydd som en garanti ska innehålla är emellertid den centrala funktionen hos en garanti.

Lagrådet anser därför att det är angeläget för tillämpningen av begreppet "likvärdigt" i lagtexten att innebörden av begreppet utvecklas och förklaras i det fortsatta lagstiftningsarbetet genom att ett resonemang, gärna med exempel, tillförs författningskommentaren.

17 §

Paragrafen behandlar frågan om behörighet att pröva ansökningar om utfående av ersättning såvitt gäller de individuellt ordnade garantierna. Det framgår av bestämmelsen att det är möjligt att i villkoren för en individuellt ordnad garanti ange att någon annan än den myndighet som regeringen bestämmer ska pröva begäran om ersättning. När det gäller ersättning från resegarantifonden framgår det av 17 a § att det alltid är den myndighet som regeringen bestämmer som ska pröva begäran.

Av lagtexten framgår inte var en begäran om ersättning ska framställas. Vid föredragningen har upplysts om att avsikten är att den som vill begära ersättning ska behöva göra endast en framställan och att den ska göras till myndigheten. Myndigheten ska i sin tur vända sig till det organ som enligt villkoren för den individuellt ordnade garantin ska pröva en begäran om ersättning från garantin. Lagtextens utformning ger dock inte stöd för en sådan tolkning utan ger snarare intryck av att en begäran ska framställas både till myndigheten och till det organ som ska pröva begäran om ersättning från den individuellt ordnade garantin. Den vid föredragningen

angivna tolkningen har inte heller stöd i tidigare förarbeten, se prop. 2017/18:226 s. 54.

Om avsikten är att den som vill begära ersättning ska behöva vända sig till endast myndigheten även i de fall då någon annan ska pröva begäran om ersättning från den individuellt ordnade garantin bör det enligt Lagrådets mening vara författningsreglerat. Frågan bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Lagrådet vill i detta sammanhang också hänvisa till vad som anförts i anslutning till 10 och 18 §§.

24 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om sanktionsavgifter.

I andra stycket anges att en sanktionsavgift får tas ut av en näringsidkare som inte har underrättat myndigheten enligt 16 § om att de förutsättningar som legat till grund för beslutet att godkänna resegarantin har ändrats. Enligt 16 § ska näringsidkaren utan dröjsmål underrätta den myndighet som meddelat beslutet om de förutsättningar som legat till grund för ett beslut att godkänna resegaranti enligt 12 § ändras. Av 12 § framgår att det är godkännandet av den del av resegarantin som avser den individuellt ordnade garantin som avses.

Det föreslås inga ändringar av bestämmelsen i andra stycket. Med hänsyn till att det är en sanktionsbestämmelse bör det enligt Lagrådets mening anges att det är beslutet att godkänna den individuellt ordnade garantin som avses. Motsvarande förtydligande bör göras i 16 §.

Förslaget till lag om ändring i resegarantilagen (förslag 2)

6 §

Paragrafen reglerar vad resegarantin ska säkerställa.

Av första stycket framgår att resegarantin ska säkerställa att betalningen för en resa betalas tillbaka till resenären när resan ställs in till följd av arrangörens insolvens. Enligt andra stycket ska resegarantin också, under vissa förutsättningar, säkerställa hemtransport och inkvartering när en passagerartransport inte fullgjorts till följd av arrangörens insolvens. Det föreslås inte några ändringar i dessa båda bestämmelser.

Enligt lagrådsremissens förslag ska paragrafen tillföras ett nytt andra stycke. Genom detta utvidgas möjligheten att erhålla ersättning genom resegarantin till två ytterligare situationer. Den ena situationen är den då en resa har avbeställts eller ställts in, utan att arrangören är insolvent, men den rätt till återbetalning som resenären då har enligt 3 kap. 9 § första stycket paketreselagen (2018:217) inte kommer till stånd därför att arrangören har blivit insolvent. Även i den andra situationen har en resa avbeställts eller ställts in men resenären har gått med på att ta emot ett värdebevis från arrangören i stället för återbetalning enligt 3 kap. 9 § första stycket paketreselagen; detta värdebevis har dock visat sig inte kunna utnyttjas, eftersom arrangören har blivit insolvent.

Lagrådet har inga invändningar i sak mot den föreslagna regleringen men anser att paragrafen skulle bli tydligare om den delades in i fyra stycken och jämkades något redaktionellt. Lagrådet har följande förslag till lagtext.

Resegarantin för en paketresa ska säkerställa att de betalningar som görs för paketresan betalas tillbaka till resenären i den utsträckning som paketreseavtalet inte fullgörs till följd av arrangörens insolvens.

Resegarantin ska även säkerställa att en resenär får betalning för ett återbetalningskrav som omfattas av 3 kap. 9 § första stycket paketreselagen (2018:1217), i den utsträckning arrangörens insolvens medför att betalningsskyldigheten inte fullgörs.

Resegarantin ska vidare säkerställa att resenären får ersättning, när arrangören har erbjudit resenären ett värdebevis som alternativ till sådan ersättning som han eller hon har rätt till enligt 3 kap. 9 § första stycket paketreselagen, resenären har godtagit värdebeviset men värdebeviset till följd av arrangörens insolvens inte kan utnyttjas. Sådan ersättning från resegarantin ska dock vara begränsad till det belopp som resenären skulle ha haft rätt att få tillbaka om värdebeviset inte hade godtagits. Endast värdebevis som inte är äldre än ett år ska omfattas av resegarantin.

Om en passagerartransport ingår i paketresan ska resegarantin också säkerställa hemtransport och inkvartering om det behövs i avvaktan på hemtransporten, i den utsträckning som passagerartransporten inte fullgörs till följd av arrangörens insolvens.

10 §

Enligt Lagrådets mening kan det sättas i fråga om det föreslagna tillägget ”till en resenär” i punkten 2 är nödvändigt. Utgångspunkten för lagstiftningen är att den ska vara ett skydd mot ekonomisk skada som drabbar en resenär. Även en ersättning som betalas ut till tredje man enligt punkt 5 utgör i denna mening en ersättning till resenären.

Vad Lagrådet anført beträffande 10 § i förslag 1 gäller även 10 § i förevarande lagförslag.